

Bāniša 115. dzimšanas dienā atdzimst vēsturiska ēka

Daina Siņeļņikova

Piektdien tika svinīgi atklāts Alūksnes stacijas pārbūvētais bagāžas šķūnis un atvērta multi-mediālā ekspozīcija “Alūksnes Bāniša stacija”, kas vēsturiskajā ēkā stāsta par dzelzceļa vēsturi, laikmeta ainām un nozīmi Latvijas Vidzemes austrumu daļas iedzīvotāju saimnieciskajā un kultūras dzīvē. Sestdien ar to sāka iepazīties novada un pilsētas iedzīvotāji, viesi, kuri bija ieradušies uz Bāniša 115. dzimšanas dienas svinībām.

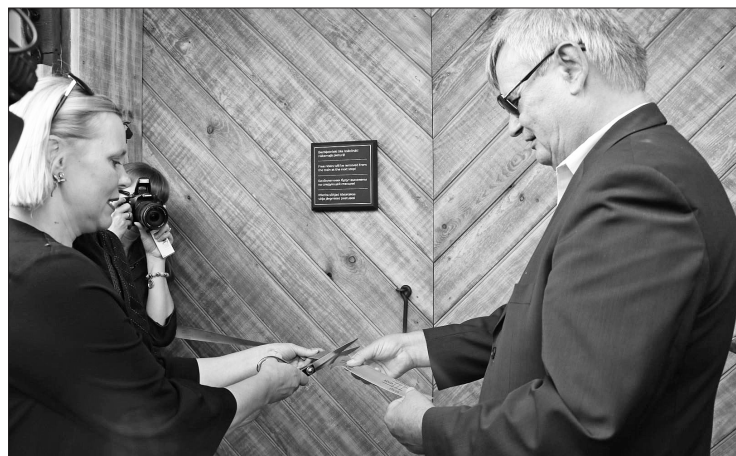
Nozīmīgs notikums pilsētas un novada dzīvē

Tas, ka šis notikums ir svarīgs ne tikai šaursliežu dzelzceļa un Alūksnes novada dzīvē, bet nozīmīgs visai Latvijai, jo kopš 2014. gada šaursliežu dzelzceļa līnijai Gulbene – Alūksne ir noteikts vēsturiskā mantojuma dzelzceļa statuss, par to piektdien liecināja arī kuplā dažādu amatpersonu pārstāvniecība, sākot ar Kultūras un Satiksmes ministriju un beidzot ar pašmāju speciālistiem, kuru sirdis dega darba mīlestībā uz pienācīga goda atdošanu šai celtnei.

Atklājot atjaunoto ēku, Alūksnes novada domes priekšsēdētājs Arturs Dukulis uzsvēra, ka šaursliežu dzelzceļam kopš tā uzbūvēšanas bijusi nozīmīga loma Alūksnes attīstībā un tāda ir joprojām, tāpēc pašvaldībai ir svarīgi saglabāt šādus un līdzīgus objektus. Viņš norādīja, ka tas izdevies, pateicoties Eiropas Savienības atbalstam un projektam, kas spēja šos finansiālos līdzekļus no Eiropas Reģionālās attīstības fonda piesaistīt. Novada domes priekšsēdētājs izteica cerību, ka nākotnē

Restaurētajā stacijas bagāžas šķūnī izveidotā ekspozīcija ir kā ceļojums laikā un telpā, atgādinot, ka jau vairāk par simts gadiem tieši dzelzceļš ir savienojis mūs ar Eiropu un ārējo pasauli. Tā stāsta par Bāniša veidošanos kontekstā ar Eiropas dzelzceļa attīstību, kā arī dzelzceļa tehniskajiem aspektiem

Svinīgi Alūksnes stacijas bagāžas šķūņa atvēršanas dienā lentu pārgrieza Alūksnes novada domes priekšsēdētājs Arturs Dukulis un dizaina biroja “H2E” vadošā dizainere Ingūna Elere

izdosies rast līdzekļus, lai sakārtotu arī stacijas ēku un lai šī Alūksnes teritorija kļūtu par vēl vienu vietu pilsētā, kas piesaista tūristu interesi. Viņš norādīja: “Bānītis jau šobrīd ir populārs galamērķis, taču paredzu, ka jaunā ekspozīcija vēl vairāk palielinās ceļotāju interesi. Stacijas teritoriju vēlamies attīstīt kā tūrisma objektu, un bagāžas šķūņa restaurācija ir pirmais solis uz mērķi.”

Svinīgajā notikumā vairākkārt tika uzsvērts, ka mūsu

Bānītis ir unikāls ne tikai Baltijā, bet visā Eiropā, jo ir vienīgais inženiertehniskais piemineklis, kas vēl dzīvo pilnasinīgu dzīvi. Tas nav par skaļu sacīts, jo visa šīs līnijas infrastruktūra ir vērtība. To uzsvēra arī Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes pārstāve Katrīna Kukaine: “Šis bagāžas šķūnis un tā jaunā ekspozīcija paver mums skatu uz visām bagātībām, ko sevī glabā šis piemineklis. Tie būs vērti uz pagātni un vēsturi, ko varēsim iepazīt, un būs ieguvums mums visiem kopā.”

Katra darba ieguldījums tiek novērtēts

Jaunā objekta atklāšanas notikumā novada pašvaldība ar īpašām atzinības vēltēm pateicās katram, kurš savu radošo domu un darbu bija veltījis, lai jaunā veidolā atdzimtu mūsu stacijas bagāžas šķūnis. To saņēma šķūņa pārbūves būvniecības projekta autors SIA “Arhitektes Ināras Caunites birojs”. Viņa norādīja: “Ja mēs lepojamies ar mūsu kultūras mantojumu, tad inteliģents risinājums ir ievērot kvalitātes principus visās detaļās, un mēs priecājamies, ka ar to

arī rēķinājās pasūtītājs.” Viņa izteica gandarījumu, ka visi projektā iesaistītie spējuši novērtēt vēsturisko mantojumu, maksimāli cenšoties saglabāt tā autentiskumu. Šobrīd šķūnis ir pielāgots mūsdienu komforta prasībām, bet senā sajūta ir saglabājusies. Pats jaukākais – kļūvis staltāks un stabilāks, tomēr izskatās tieši tāds, kāds tas tur vienmēr stāvējis. Pēc saņemtās pateicības SIA “RERE Meistari” valdes loceklis Ervīns Koncevičs atzinās: “Man ir liels gandarījums, ka šī restaurētā ēka ir būtisks ieguldījums Alūksnes novada un arī Latvijas kultūras mantojumā. Restaurācijas darbu gaitā pret ēkas detaļām esam izturējušies ar lielu respektu, un maksimāli izmantojām veco pamatu laukakmeņus, vecās koka siļķas un spāres. Ceru, ka novada iedzīvotāji un šī objekta apmeklētāji to pamanīs un novērtēs.”

Pēc E. Konceviča sacītā, varēja secināt, ka viņš augsti novērtē arī pašmāju celtnieku prasmes kopējā veikumā. Ne tikai pēc meistariības, bet arī pēc vietējā dialekta varējās atšķirt, kurš objektā ir kurš. Pašvaldības pateicību saņēma arī SIA “Ozolmājas”.

Vēl viena izgaismota Latvijas vēstures bagātība

Bāniša dzimšanas dienas priekšvakarā atklātā multi-mediālā ekspozīcija “Alūksnes Bāniša stacija” ir radījusi pamatotu un skaidru stāstu, kas sakņojas konkrētās vietas vēsturē un kontekstā.

Tās atvēršanas dienā dizaina biroja “H2E” vadošā dizainere Ingūna Elere atklāja, ka industriālais mantojums bijis pateicīgs un ļāvis veidot ekspozīciju kā ceļojumu laikā un telpā. Mūsu laikraksts jau vēstīja, kā šo staciju stāstu režisore Antra

Cilinska ar savu komandu veidoja un kura līdzdalībnieki ir daudzi alūksnieši. Tagad to iespējams skatīt, apmeklējot vēsturisko ekspozīciju.

Sestdien svētku laikā katrs interesents varēja ieklausīties industriālā mantojuma un dzelzceļa vēstures ekspertā Toma Altberga teiktajā par padarītā darba nozīmīgumu vēstures liecību saglabāšanā. “Bāniša vēsture ir tik sarežģīta un raiba, ka nāktos krietni pameklēt, lai vēl kur pasaulē atrastu dzelzceļu, kam būtu tik daudz dažādu īpašnieku un izmaiņu. Acīmredzot, šie procesi bānītī norūdījuši, jo tas ir izdzīvojis un turpina kursēt joprojām,” tiekoties ar klausītājiem, pamatoja eksperts un turpināja: “Viena lieta ir lasīt grāmatā par Bāniša vēsturi, bet cita – uz vietas visu apskatīt un saprast šī šaursliežu vilciena nozīmīgo lomu sabiedrībā. Ar eksponātiem negāja viegli, jo, par laimi, daudz ko joprojām varam izmantot paša bāniša ekspluatācijā. Tomēr ir vairāki priekšmeti no Alūksnes muzeja un citiem krājumiem, kas ļaus uzzināt, gan kādi izskatās dažādi lākteņi, gan noskaidrot, kā darbojas bremžu kurpe.” Savukārt I. Elere uzsvēra: “Galvenais uzdevums bija parādīt, kas ir būtiskākais un neatkārtojama, ko Alūksnes Bāniša stacija var pavēstīt un kas ir pieejams vienīgi šeit, Alūksnē. Šis darbs mūs iedvesmojis un aicinājis lepoties ar vēl vienu atklātu un izgaismotu Latvijas vēstures bagātību.”

Katra līdzdalība projekta realizācijā bija nozīmīga

To svinīgajā pasākumā uzsvēra Alūksnes novada domes izpilddirektore Janīna Čugunova, bet īpašu paldies sacīja projekta vadītājai Sanitai Adlerei. Šo zobratīņu ķēde bijusi iespaidīga garuma, bet visi tajā darbojušies saskanīgi. Alūksnes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste Evita Aploka apstiprināja: “Darbi Alūksnes Bāniša stacijā norisinājās projekta “Gaismas ceļš cauri gadsimtiem” ietvaros, kuru Alūksnes novada pašvaldība īsteno sadarbībā ar Cesvaines un Gulbenes novadu pašvaldībām un Smiltenes evaņģēliski luterisko draudzi Kultūras ministrijas Eiropas Savienības fondu līdzekļu Darbības programā “Izaugsme un nodarbinātība”. Visu sadarbības partneru pārstāvji bija klāt svinīgajā notikumā. Finansiālie līdzekļi nākuši no specifiskā mērķa “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt kultūras un dabas mantojumu, kā arī ar to saistītos pakalpojumus”. Alūksnes stacijas šķūņa pārbūves izmaksas ir 412 758,25 eiro ar PVN, bet multi-mediālās ekspozīcijas “Alūksnes Bāniša stacija” izmaksas – 162 902,23 eiro ar PVN.

Multi-mediālajā ekspozīcijā “Alūksnes Bāniša stacija” interesentiem tiek dota iespēja pašiem būt par notikuma līdzdalībniekiem. Savdabīgās brilles aizsedz jaunās apmeklētājas seju, bet viņai ir iespēja ieraudzīt, kā mašīnists rīkojas, vadot lokomotīvi pa sliedēm

Texts: Daina Siņeļņikova, foto: Alūksnes novada pašvaldība